

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СПЕЦИФІКА ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ

Давидова В.В.,

студентка;

Науковий керівник: Кадала В.В.,

*Донецький юридичний інститут МВС України,
завідувач кафедри ГПД, кандидат юридичних наук, доцент*

Сучасний стан економічних циклів розвитку країни свідчить про необхідність удосконалення правових аспектів в питаннях державного регулювання господарської діяльності. Крім того, схильність до зміцнення ролі державного регулювання в сфері господарської діяльності вимагає більш детального аналізу його проблематичних аспектів, які заважають ефективному державному регулюванню господарської діяльності.

Чисельні наукові праці, котрі присвячені державному регулюванню господарської діяльності вказують на актуальність поставленої проблеми. Доволі змістовні наукові розробки надають у своїх працях такі вчені як В.К. Мамутов, А.М. Кулик, О.О. Ахмедова, Є.В. Зверєва та ін. Їх наукові розробки охоплюють значну кількість проблем державного регулювання економічно – господарських циклів та звертають увагу на необхідність.

Зокрема, у своїй праці Г.В. Смолин [1, с. 19] звертає увагу на те, що потреба в державному регулюванні господарської діяльності обумовлюються вимогами захисту публічних інтересів, насамперед, це забезпечення та захист потреб держави та суспільства.

Нагадаємо, під господарською діяльністю у Господарському кодексі України [2] розуміється «...діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність».

Як зауважують фахівці з питань правового забезпечення державного регулювання господарської діяльності питання потребує вирішення шляхом оновлення окремих позицій, котрі торгуються функцій та принципів правового регулятора. Правове забезпечення державного регулювання господарської діяльності відбувається внаслідок прийняття законів Верховною Радою України, видання нормативно-правових актів Кабінетом Міністрів, указів Президента України та формування механізму реалізації й контролю за їхнім

дотриманням. Такі нормативно-правові акти передбачають зміст регулювання господарської діяльності.

У відповідності з вітчизняними законодавчими регуляторами правова площина в сфері господарської діяльності здійснюється за допомогою відповідних прийомів або способів за формою відтворення державного примусу, а саме:

- дозвільні засоби (правовстановлюючі норми) надають суб'єктам право на здійснення передбачених законом позитивних дій;
- зобов'язувані засоби (обов'язкові норми). Зобов'язують суб'єктів господарської діяльності виконувати передбачені законодавством позитивні дії;
- заборонні засоби (заборонні норми). Встановлюють зобов'язання суб'єктів господарювання утримуватися від певних дій.

Крім того законодавець у ст. 12 Господарського кодексу України [2] висвітлює наступні засоби державного регулювання господарської діяльності: державне замовлення, державне завдання; ліцензування, патентування і квотування; сертифікація та стандартизація; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій. Умови, обсяги, сфери та порядок застосування окремих засобів державного регулювання господарської діяльності, встановлення та скасування пільг і переваг у господарській діяльності окремих категорій суб'єктів господарювання, крім Господарського кодексу України, визначаються й іншими законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального розвитку відповідно до норм Господарського Кодексу та інших законів [2].

Названі вище засоби ще визнаються методами державного управління економікою. Це є передбачені законодавством засоби впливу держави на поведінку суб'єктів господарювання з метою отримання необхідного для суспільства результату [3, с. 136]. Зокрема це є адміністративні методи, куди відносять, зокрема, і державну реєстрацію, і ліцензування, і встановлення податкових ставок та ін. І це є економічні методи, до яких відносять встановлення податкових пільг, державне кредитування, надання дотацій тощо [3, с. 136].

Окрім Господарського кодексу України, існують нормативно-правові акти, що також мають на меті державне регулювання господарської діяльності: Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Постанова Кабінету

Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акту», Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державної регуляторної служби України» тощо.

Проте в жодному з вказаних нормативно-правових актах не існує чіткого визначення критеріїв, які дають змогу оцінити ефективність забезпечення регулювання з боку держави господарською діяльністю.

Таким чином, Аналіз правової основи господарської діяльності дає нам змогу говорити про те, що правове забезпечення державного регулювання господарської діяльності знаходиться на низькому рівні, оскільки є недостатньо ефективним. Це обумовлено низкою причин. По-перше, сукупність нормативно-правових актів у сфері господарської діяльності є неузгодженою. По-друге, в законодавстві України не має чітко прописаних стандартів оцінки ефективності правового забезпечення державного регулювання в сфері господарської діяльності.

Література:

1. Смолин Г.В. Державне регулювання господарської діяльності: курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 528 с.
2. Господарський кодекс України прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.
3. Господарське право: Навч. посібник у схемах і таблицях / За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Шелухіна М.Л. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 616 с.